

Davidia involucrata, de vaandeldrager van het sortiment

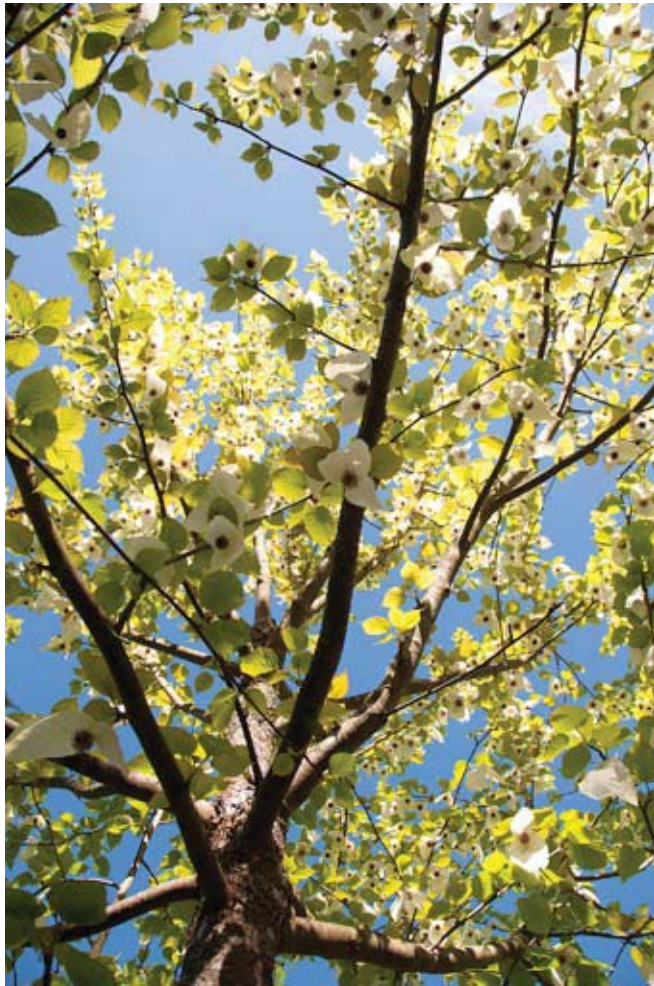
Op de omslag van deze *Arbor Vitae* staat een uitbundig bloeiende vaantjesboom. Ruim honderd jaar geleden werd Ernest Wilson naar China gestuurd met de uitdrukkelijke opdracht om zaden van deze bijzondere boom te verzamelen. Het is een unieke boom die in elk stadspark zou moeten staan, maar die helaas daar nog een zeldzaamheid is.

Hoewel de naam van de Engelsman Ernest Wilson onlosmakelijk is verbonden aan de introductie van de vaantjesboom zijn het Franse missionarissen geweest die de eer verdienen. Armand David maakte, na zijn eerdere reis door Binnen Mongolië van 1868-1870, een reis door Centraal en West China. In Mupin (thans Boaxing), in het uiterste westen van de provincie Sichuan, stichtte hij een missiepost waarvan het kerkje er nog altijd staat. In de buurt daarvan, op 1880 meter hoogte in het Hong-Shantingebirge, zag hij een bloeiende vaantjesboom, waarvan hij herbariummateriaal naar het herbarium in Parijs stuurde. In de begeleidende brief schreef hij dat het net leek of de boom vol duiven zat. Dit is terug te vinden in de Engelse benaming *Dove Tree*.

Zoektocht in China

De wetenschappelijke beschrijving in 1871 door Baillon in *Adansonia* maakte in Eng-

land grote indruk op Sir Harry Veitch, van de destijds vermaarde kwekerij James Veitch & Sons. Dit resulteerde in het naar China zenden van Ernest Wilson in 1899. Voor het vinden van de vaantjesboom ging hij niet op zoek naar de oorspronkelijke vindplaats van David, maar naar de boom die Augustine Henry in de buurt van Ichang (thans Ychang, in de provincie Hubei) had gezien. Henry was als medicus gestationeerd op de handelspost van de Imperial Chinese Maritime Customs Service in Ichang. Alvorens op zoek te gaan moest Wilson Henry raadplegen voor nadere gegevens over de vindplaats. Henry was op dat moment niet meer in Ichang, maar veel zuidelijker in Yunnan. Met de verkregen vage gegevens slaagde hij er toch in de vindplaats te vinden, waar hij slechts de stomp van de stam aantrof. Hiervoor had hij dus 13.000 mijlen gereisd en in zijn dagboek schreef hij: *'I did not sleep during the night of April 25th 1900.'* Hij gaf de moed niet op

Davidia involucrata in volle bloei

Foto: Ineke Vink

en dacht er zelfs over om toch naar Mupin te reizen, maar op 19 mei vond hij eindelijk een boom in volle bloei. Jubelend noteerde hij: *'To my mind Davidia involucrata is at once the most interesting and beautiful of all trees in the north-temperate flora.'* Deze ontboezeming is nog altijd terecht, maar tot de dag van vandaag kennelijk tegen dovemans oren gericht.

Tot bloei in Europa

Wilson zond duizenden vruchten van de vaantjesboom naar Engeland. Even was er paniek dat kieming uitbleef, maar dat kwam goed. Wel een bittere pil was het dat in 1905 een foto van een bloeiende vaantjesboom werd gepubliceerd in het Franse tijdschrift *Revue Horticole*. Toen bleek dat de Franse missionaris Paul Farges al in 1897 vanuit

China enkele vruchten had gestuurd naar de bekende Franse boomkweker de Vilmorin. De enige daaruit gekweekte plant bloeide voor het eerst in 1905. De naam *Davidia involucrata* var. *vilmoriniana* is nog altijd aan deze introductie verbonden. Het enige verschil met de eigenlijke soort is het ontbreken van beharing. Het areaal van *D. involucrata* in Flora of China omvat vijf provincies, var. *vilmoriniana* ontbreekt in twee daarvan. Verschil in hoogte waarop ze groeien is er niet. Ook al handhaaft Flora of China var. *vilmoriniana*, het verschil in beharing is geen echte reden tot dit hardnekkige onderscheid. De IUCN plaatste var. *vilmoriniana* in de Red Data List in de categorie *vulnerable*.

De introductie van Paul Farges bloeide al in het achtste jaar. Doorgaans duurt het vijftien tot twintig jaar voor dat een van zaad gekweekte boom tot bloei komt. Van stek gekweekte bomen bloeien al na zeven tot tien jaar. Een zeer vroegbloeiende selectie is *D. involucrata* 'Sonoma'. Ze is afkomstig van de Sonoma Nursery in Californië. Hoewel ze al van 1984 dateert, is ze pas sinds kort ook in ons land in cultuur. Vooral uit Oregon komen recent een flink aantal selecties. Van 2005 dateert 'Lady Sunshine' een bonte vaantjesboom. Het is chimerebont met een grote witte rand en in het centrum groene stroken tussen een aantal zijnerfven. Onduidelijk is nog of het stabiel bont is. Platt Garden in Portland bracht in 2005 de bonte selectie 'Platt's Variegated' op de markt en de Iseli Nursery in Oregon in 2013, de zuilvormige selectie 'Iseli Fastigiata'. Blad met een smalle witte zoom heeft de selectie 'Aya nishiki' van de Japanner Akira Shibamichi. 'White Dust' is een bontgeklekte Japanse selectie.

Schijnbloemen

De bijzondere bloemen van de vaantjesboom zijn in werkelijkheid schijnbloemen. De lang gesteelde compacte bloeiwijze wordt omgeven door twee grote asymmetrische schut-

Close-up van *Davidia involucrata* bloem
Foto: Ineke Vink

bladen, waarvan de grootste tot 16 cm lang kan zijn. De bomen zijn eenhuizig. De op een hoofdje lijkende bloeiwijze bestaat uit een groot aantal mannelijke bloemen met alleen meeldraden en al of niet één vrouwelijke, die wat scheef geplaatst is. Dit laatste heeft tot gevolg dat de op noten gelijkende vruchten altijd scheef op de vruchtsteel staan. De vruchten bevatten enkele zaden die pas in de daaropvolgende zomer op de grond afrijpen. De kieming vindt in het daaropvolgende voorjaar plaats of nog een jaar later.

D. involucrata is een gezonde boom die oud kan worden. In het Von Gimborn Arboretum zijn diverse bomen die nog dateren van het begin van de jaren dertig van de vorige eeuw. Opvallend zijn bij enkele ervan het aanvankelijk paars gekleurde blad van langloten. De Amerikaanse selectie 'Crimson Spring' heeft dat heel sterk. □

Vruchten en bladeren van *Davidia involucrata*
Foto: Ineke Vink

